

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

תורה – במדבר פרק ל'

(יז) אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בְּנִעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: (יח) אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בְּנִעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: (יט) אֵלֶּיךָ קִימְא דִּי פְקִיד יְיָ ית מֹשֶׁה בֵּין גָּבֵר לְאִתְתֵּיהָ בֵּין אָבָא לְבִרְתֵּיהָ בְּרִבְיִיתָהּא בֵּית אָבוּהָא:

לא (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:

(ב) נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדֻיָּנִים אַחַר תְּאַסֶּף אֶל עַמִּיךָ: (ב) נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְדֻיָּנִים אַחַר תְּאַסֶּף אֶל עַמִּיךָ: (ב) אַתְּפִרַע פְּרַעְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן מְדֻיָּנָא בְּתַר כּוּ תַתְּכַנְשׁ לְעַמִּיךָ:

(ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הַחֲלִצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיְהִי עַל מִדְּיָן לָתֵת נִקְמַת יְהוָה בְּמִדְּיָן: (ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הַחֲלִצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיְהִי עַל מִדְּיָן לָתֵת נִקְמַת יְהוָה בְּמִדְּיָן: (ג) וּמְלִיל מֹשֶׁה עִם עַמָּא לְמִימְרֵי וְרִיזוּ מִנְּכֹחוֹ גְבָרִין לְחִילָא וַיְהִי עַל מִדְּיָן לְמִיחָב (ג"א, לְמִיתָו) פְּרַעְנוֹת דִּין עַמָּא דִּין בְּמִדְּיָן:

(ד) אֵלֶּף לַמַּטֵּה אֵלֶּף לַמַּטֵּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא: (ד) אֵלֶּף לַמַּטֵּה אֵלֶּף לַמַּטֵּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא: (ד) אֵלֶּף לַמַּטֵּה אֵלֶּף לַמַּטֵּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא: (ד) אֵלֶּף לַמַּטֵּה אֵלֶּף לַמַּטֵּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא: (ד) אֵלֶּף לַמַּטֵּה אֵלֶּף לַמַּטֵּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצַבָּא:

(ה) וַיִּמְסְרוּ מֵאֵלֶּפֶי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּף לַמַּטֵּה שְׁנַיִם עֶשְׂרֵת אֵלֶּף חֲלוּצֵי צַבָּא: (ה) וַיִּמְסְרוּ מֵאֵלֶּפֶי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּף לַמַּטֵּה שְׁנַיִם עֶשְׂרֵת אֵלֶּף חֲלוּצֵי צַבָּא: (ה) וְאִתְּבַחְרוּ מֵאֵלֶּפֶי דְיִשְׂרָאֵל אֵלֶּף לַשְּׁבִטָּא תְּרֵי עֶשְׂרֵת אֵלֶּפִין מְזֻזֵי חִילָא:

רש"י

בחר לנו אנשים וכן (דברים א') אנשים חכמים וידועים: נקמת ה' – שהעומד כנגד ישראל כאלו עומד כנגד הקב"ה: (ד) לכל מטות ישראל – (ספרי) לרבות שבט לוי:

(ה) וימסרו – להודיעך שבחן של רועי ישראל כמה הם חציבים על ישראל עד שלא שמעו צמיתתו מה הוא אומר (שמות טז) עוד מעט וסקלוני ומשמעו שמיתת משה תלויה צנחמת מדין לא ראו ללכת עד שנמסרו על כרחן:

(ב) מאת המדינים – ולא מאת המואבים שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם שהיו שוללים אותם שלא נאמר אלא (דברים ז) אל תתגר צם מלחמה. אבל מדינים נתעצרו על ריב לא להם. ד"א מפני צ' פרידות טובות שיש לי להוליא מהם רות המואביה ונעמה העמונית:

(ג) וידבר משה וגו' – (ספרי) אף ע"פ ששמעו שמיתתו תלויה בדבר עשה צמחה ולא איחר: החלצו – כתרומתו לשון חלוצי צבא מזוינים: אנשים – כדקיים וכן (שמות טז)

נביא – יהושע פרק יג' ל'–לג' פרק יד' א'–ב'

(ל) וַיְהִי גְבוּלָם מִמַּחֲנֵימָם כָּל הַבְּשָׁן כָּל מִמְלַכּוֹת עוֹג מְלֶכֶה הַבְּשָׁן וְכָל חֻזַּת יְאִיר אֲשֶׁר בְּבְשָׁן שְׁשִׁים עִיר: (ל) וְהוּא תְּחֻמֵּיהוּן מִמַּחֲנֵימָם כָּל מַתְנָן כָּל מַלְכוּתֵיהָ דְעוֹד מַלְכָא דַמַתְנָן וְכָל כַּפְרָנֵי יְאִיר דַּבְּמַתְנָן שְׁתֵּין קְרוּיָן:

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

- (לא) וְחָצִי הַגִּלְעָד וְעֶשְׂתָּרוֹת וְאַדְרְעֵי עָרֵי מְמִלְכוֹת עוֹג בְּפֶשֶׁן לְבְנֵי מְכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה לְחָצִי בְנֵי מְכִיר לְמִשְׁפְּחוֹתָם: (לא) וּפְלָגוֹת אֲרֵעָא דַּגְלֵעַד וְעֶשְׂתָּרוֹת וְאַדְרְעֵי קְרוּיָא מְלֻכוֹתֵיהָ דְעוֹג בְּמַתְנֵן לְבְנֵי מְכִיר בְּרַ מְנַשֶּׁה לְפְלָגוֹת בְּנֵי מְכִיר לְזוֹרְעֵיתָהוֹן:
- (לב) אֵלֶּה אֲשֶׁר נָחַל מֹשֶׁה בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרְחָה: (לב) אֵלֶּן דִּי אַחְסִין מֹשֶׁה בְּמִישְׂרֵיא דְמוֹאָב מֵעֵיבְרָא לְיַרְדֵּנָא דִּירְיָחוֹ מְדִינַחָא:
- (לג) וְלִשְׁבַט הַלּוּי לֹא נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם: (לג) וְלִשְׁבַט דְּלוּי לֹא יָהֵב מֹשֶׁה אַחְסָנָא מִתְנֵן דִּיהֵב לָהוֹן יִי אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל אֵינּוֹן אַחְסַנְתָּהוֹן כְּמָא דְמִלִּיל לָהוֹן:
- (א) וְאַלֶּה אֲשֶׁר נָחַלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ פְּנֵעַן אֲשֶׁר נָחַלוּ אוֹתָם אֲלַעְזֹר הַכְּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (א) וְאֵלֶּן דְּאַחְסִינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דְכְנַעַן דְּאַחְסִינוּ יְתָהוֹן אֲלַעְזֹר כְּהֵנָא וִיהוֹשֻׁעַ בְּרַ נוֹן וְרִישֵׁי אֲבָהֵת שְׁבֻטֵיא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- (ב) בְּגוֹרָל נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר עָוָה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה לְתַשְׁעַת הַמִּטּוֹת וְחָצִי הַמִּטָּה: (ב) בְּעַדְבָא אַתְפְּלַגַּת לָהוֹן אַחְסַנְתָּהוֹן כְּמָא דְפִקֵּד יִי בִידָא דְמֹשֶׁה לְתַשְׁעַת שְׁבֻטֵין וּפְלָגוֹת שְׁבֻטֵיא:

רס"י

- (א) אֲשֶׁר נָחַלוּ אוֹתָם – אֲשֶׁר נָחַלוּ אוֹתָם, כִּי הִיוּ בְנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי מִטּוֹת, תַּחַת שְׁבַט לּוּי:

כתובים – תהילים פרק צב' ד'–ט'

- (ד) עָלַי עֲשׂוֹר וְעָלַי נָבֵל עָלַי הַגִּיזוֹן בְּכַנּוֹר: (ד) עַל פּוֹם כְּנַרָא דְעֶשְׂרֵתִי נִימִין וְעַל פּוֹם נְבֵלָא עָלַי רִנַּת כְּנַרָא:
- (ה) כִּי שִׁמְחַתְנִי יְהוָה בְּפַעֲלָהּ בְּמַעֲשֵׂי יְדֶיהָ אֲרַנֶּן: (ה) אַרוֹם אַחְדִּיתַנִּי יִי בְּעוֹבֵדךָ בְּעוֹבְדֵי אִידֵךְ אֲבוּעֵי:
- (ו) מִזֶּה גִדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה מְאֹד עִמָּקוֹ מַחְשַׁבְתֶּיךָ: (ו) כְּמָה רַבְרַבִּין עוֹבֵדךָ יִי לְחַדָא עִמִּיקִין מַחְשַׁבְתֶּיךָ:
- (ז) אִישׁ בְּעַד לֹא יָדַע וְכִסִּיל לֹא יָבִין אֵת זֹאת: (ז) בְּרַ נֶשׁ שְׁטִיא לֹא יָדַע וְכִסִּילָא לֹא יִתְבִין יִת דָּא:
- (ח) בְּפִרְחֵי רְשָׁעִים כָּמוֹ עֵשֶׂב וַיִּצְיָצוּ כָּל פְּעֻלֵי אֹן לְהַשְׁמָדֵם עָדִי עַד: (ח) כֹּד מִתְלַבְּבִין רְשִׁיעֵיא הֵיךְ עֵסְבָא וְנִצְצִין כָּל עֵבְרֵי שְׁקֵר וְעַתִּיד דִּישְׁצִינּוֹן אֱלֹהָא עַד עַלְמָא:
- (ט) וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלָם יְהוָה: (ט) וְאַתָּה רַמָּא וְעַלְמָה בְּעַלְמָא הַדִּין יִי וְאַתָּה רַמָּא וְעַלְמָה לְעַלְמָא דְאַתִּי:

רס"י

- (ד) עלי עשור ועלי נבל – כנור של עשירה (ד) צִפְרַח רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב – אֵינִים יוֹדְעֵי נִימִין: שֶׁהִפְרַחְתָּ אֵינָה אֲלֵלָא לְהַשְׁמִידֵם עָדִי עַד
- (ז) איש בער לא ידע – את האמור למטה: (ז) שְׁמַשְׁלֵם לְשׁוֹנְאֵיו עַל פְּנֵיהֶם לְהַצְבִּידֵם: עַל וְאַתָּה מָרוֹם – זְכַל מַשְׁפְּטִיךָ יָדֵךְ עַל הַעֲלִינָה שְׁהַכֵּל מַלְדִּיקִים עֲלֵיהֶם אֵת דִּינֵךְ:

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

משנה – עבודה זרה פרק א'

(א) לפְּנֵי אִידִיָּהוֹן שֶׁל גּוֹיִם שֶׁלְּשָׁה יָמִים אָסוּר לְשֹׂאת וּלְתֵת עִמָּהֶן, לְהִשְׁאִילָן וּלְשֹׂאוֹל מֵהֶן, לְהִלְוֹתָן וּלְלוֹוֹת מֵהֶן, לְפָרְעוֹ וּלְפָרַע מֵהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, נִפְרָעִין מֵהֶן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵיָצַר לוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אָף עַל פִּי שֶׁמֵּיָצַר הוּא עִבְשִׁיו, שְׂמִיחַ הוּא לְאַחַר זְמַן:

שהוא מיצר – על מעותיו שאינם חוזרים לו. ולא אזיל ומודה: שמח הוא לאחר זמן – למחר ביום אידו ואזיל ומודה. ואין הלכה כר"י. ודוקא במלוה בשטר חסור להפרע מהם. אבל במלוה על פה שרי. מפני שהוא כמזיל מידם:

רע"ב – (ח) לפני אידיהן של עו"ג – פס כנוי לחגיגה ולמועדיהם: לשאת ולתת – למכור ולקנות משום דאזלי ומודו לע"ג ביום אידם: להשאילן – בהמה וכלים. מידי דהדרא בעינא: להלוותם – מעות. ללא הדרי בעין. דמלוה להולאה נתנה: לפורען – כשהן נפרעים אזלי ומודו לע"ג ביום אידם: מפני

(ב) רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר, שֶׁלְּשָׁה יָמִים לְפָנֵיהֶם וּשְׁלֹשָׁה יָמִים לְאַחֲרֵיהֶם אָסוּר. וְחֻכְמֵיהֶם אֹמְרִים, לְפָנֵי אִידִיָּהוֹן אָסוּר, לְאַחַר אִידִיָּהוֹן מִתָּר:

בלבד. והאידנא נהוג עלמא היתר אפילו בכל יום אידם משום דקיס להו לרבנן בגווייהו דלא אזלי ומודו לכל הני דאחסרי בזו המסכת מיירי בעו"ג וע"ג ממס:

רע"ב – (ז) לאחר אידיהן מותר – וכן ה"ל. ובגולה שאין לנו יכולים להעמיד עצמנו מלישא וליתן עמם שיעקר פרנסתנו מהם. ועוד משום יראה. אינו חסור אלא יום אידם

(ג) וְאֵלּוֹ אִידִיָּהוֹן שֶׁל גּוֹיִם, קְלַנְדָּא, וּסְטֵרְנוֹרָא, וְקֵרְטִיסִים, וְיוֹם גְּנוּסִיאָ שֶׁל מְלָכִים, וְיוֹם הַלְּדָה, וְיוֹם הַמִּיתָה, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמֵיהֶם אֹמְרִים, כָּל מִיתָה שִׁישׁ בָּהּ שְׂרָפָה, יֵשׁ בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה. וְשִׂאִין בָּהּ שְׂרָפָה, אִין בָּהּ עֲבוּדָה זָרָה. [אָבֵל] יוֹם תְּגַלְחַת זְקֵנוֹ וּבְלוּרִיתוֹ, יוֹם שֶׁעֵלָה בּוֹ מִן הַיָּם, וְיוֹם שִׁיָּצָא (ד) מִבֵּית הָאֱסוּרִים, וְגוֹי שֶׁעָשָׂה מִשְׁתָּה לְבָנוֹ, אִינוֹ אָסוּר אֲלָא אוֹתוֹ הַיּוֹם וְאוֹתוֹ הָאִישׁ (בְּלָבָד):

שרפה – ששרפו עליו כל תשמישו כדרך ששורפין על המלכים: יש בה ע"ג – כלומר אותו היום יש להם איד לע"ג. וכן משנה לשנה כל ימי בנו. וכל הנך דחשבינן עד השתא חשיבי להו ואסורים ג' ימים לפניהם: אבל יום תגלחת זקנו – שאינו זמן הקבוע לרבים. אלא כל אחד כשמגלח עושה יום איד: ובלוירתו – שהניח בלוירתו מאחריו כל השנה כולה ואינו מגלחה אלא משנה לשנה ויום שמגלחה עושה יום איד: ויום שעלה מן היס – ומקריב זבחים לע"ג על שנזול בכל הנך אינו חסור אלא אותו היום ולא לפניו. דלא חשיבי כולי האי:

רע"ב – (ג) קלנדא – שמנה ימים אחר תקופת טבת: סטרנורא – ח' ימים קודם התקופה. לפי שראה אדם הראשון יום שהי המתמעט והולך. אמר אוי לי שמא בשביל שסרחתי חוזר העולם לזהו ועמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה] כיון שנפלה התקופה. וראה יום שמאריך והולך אמר מנהגו של עולם הוא ועמד ועשה ח' ימים טובים. לשנה אחרת. עשאן אלו ואלו ימים טובים. הוא קבעם לשמים. והם קבעום לע"ג: קרטיסים – יום תפיסת בו מלכות וקבעום יום איד: גינוסיא – יום שמעמידין בו מלך: יום הלידה – יום שנולד בו מלך:

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

(ה) עיר שיש בה עבודה זרה, חוצה לה מתר. היא חוצה לה עבודה זרה, תוכה מתר. מהו לילך לשם, בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום, אסור. ואם היא יכול להלך בה למקום אחר, מתר. עיר שיש בה עבודה זרה והיה בה חנויות מעטרות ושאין מעטרות, זה היא מעשה בבית שאן, ואמרו חכמים, המעטרות אסורות ושאין מעטרות מתרות:

לעבוד ע"ג. ואם היה דרך מסלול הולך גם לעיר אחרת מותר שהרואה אומר למקום אחר הוא הולך: היו בה חנויות מעטרות – וסימן הוא להם שאותם חנויות של עבודת כוכבים לטוב הכומרים מהם מכס: ושאין מעטרות מותרות – דבאותם שאינם מעטרות. לא שקלי מיניה מכס לע"ג ולא מטא לע"ג הנאה מנייהו. ולמזבן מנייהו דבר המתקיים שרי ביום אידם. שסתמו המוכר עצב ולא אזיל ומודה:

(ה) אלו דברים אסורים למכור לגוים, אצטרובליון, ובנות שוח ופטורויתיהן, ולבונה, ותרגול הקבן. רבי יהודה אומר, מתר למכור לו תרגול לקבן בין התרגוליו. ובזמן שהוא בפני עצמו, קוטע את אצבעו ומוכרו לו, לפי שאין מקריבין חסר לעבודה זרה. ושאיר כל הדברים, סתמן מתר, ופרושן אסור. רבי מאיר אומר, אף דקל טב וחצב ונקליבם אסור למכור לגוים:

רע"ב – (ה) אצטרובליון – פירא דארזא: בנות שוח – מין ממני התאנים הגדולים הלזנים אסור לישראל למכור חלו לעובדי כוכבים: פטורות – דפטורותיהם קאמר כלו בעוקצין שהם נתליון בו. דמסתמא העו"ג רוצה להקריבו תקרובת לע"ג: תרגול לבן בין התרגוליו – לקח עו"ג מישראל תרגולים הרבה מותר למכור ביניהם תרגול לבן דכיון דשקיס אחריני לאו לע"ג בעי להו: ופירושן

(ו) מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים, מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור, אין מוכרין. ובכל מקום אין מוכרין להם בהמה גסה, עגלים וסוסיים, שלמים ושבירין. רבי יהודה מתיר בשבירה. וכן פתירא מתיר בסוס:

רע"ב – (ו) אין מוכרין בהמה גסה – דגזרינן מכירה אטו שכירות והשאלה. שהוא בהמתו של ישראל ויעשה בה העובד כוכבים מלאכה בשבת. וע"י סרסור לזיכא לאחלופי בשכירות שאין הסרסור משכיר. שרי למוכרה:

שלמים ושכורים – שאף השכורים חזו למלאכה. שטוחנים בהם: ר' יהודה מתיר בשבירה – ואין הלכה כר' יהודה: בת תירא מתיר בסוס – ואפילו הסוס שהלזידים מציאים עליו העופות שלדיון בהם. קסבר החי נוסא את עלמו. ורצנן סברי דוקא אדם נוסא

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

חוץ מאדם אסור. ואין הלכה כבן בתירא:

את עצמו. הלכך אם לא היה מיוחד לאלו לרכוב עליו מותר. אבל להביא בעל חי אחר

(ז) אין מוכרין להם דבין ואריות וכל דבר שיש בו נזק לרבים. אין בונים עמיהם בסילקי, גרדום, ואיצטדיא, ובימה. אבל בונים עמיהם בימוסיאות ובית מרחצאות. הגיעו לכפה שמעמידין בה עבודה זרה, אסור לבנות:

מקום שחוק שמביאים שור נגח והורג את האדם: צימה – כעין מגדל קלר וגובה. עשוי כדי לדחוף ארקוולט"ו בלע"ז. דרך עובדי כוכבים להעמיד עבודת כוכבים בצית מרחלאותיהם:

רע"ב – (ז) כל דבר שיש בו נזק לרבים – כגון כלי מלחמה חרבות ורמחים: כסילקי – טירה גובה ושם יושבים לדון בני אדם ומפילין אותם משם ומתים: גרדום – בנין אחד והוא עשוי לדון דיני נפשות: איצטדיא –

(ח) ואין עושין תכשיטין לעבודה זרה, קטלאות ונזמים וטבעות. רבי אליעזר אומר, בשכר מתר. אין מוכרין להם במחפר לקרקע, אבל מוכר הוא משיקצץ. רבי יהודה אומר, מוכר הוא לו על מנת לקוץ, אין משפירין להם בתים בארץ ישראל, ואין צריך לומר שדות. ובסוריא משפירין להם בתים, אבל לא שדות. ובחוצ לארץ מוכרין להם בתים ומשפירין שדות, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בארץ ישראל משפירין להם בתים, אבל לא שדות. ובסוריא מוכרין בתים ומשפירין שדות. ובחוצה לארץ מוכרין אלו ואלו:

מכירה דאי נמי אחי לידי מכירה לא עבר אלאורייתא. דכי כתיב לא תתן להם חניה בארץ ישראל כתיב. ומיהו מכירה לכתחלה לי משום מכירה דא"י אבל לא שדות לאיכא תרתי לאיסורא: בחולה לארץ – דמרחק וליכא למגזר מכירה דהתם אטו מכירה דא"י: מוכרין להם בתים ומשפירין שדות – אבל מכירה דשדות לא כיון לאיכא תרתי: ר' יוסי אומר כו' – והלכה כר' יוסי. ובלבד שלא ישכיר בא"י לשלשה עו"ג ביחד שלא יעשה שכונה של עו"ג:

רע"ב – (ח) אבל מוכר הוא משיקצץ – שלא יהא מוכר לו המחוצר לאלו לאחר שיקצץ. אבל כל זמן שהוא במחוצר לא שנמלא נותן לו חנייה בקרקע. והתורה אמרה (דברים ז) לא תחנם. לא תתן לו חנייה בקרקע: אין משפירין להם בתים – גזירה משום מכירה לאיסורא לאורייתא הוא: ואין כריך לומר שדות – לאיכא תרתי לאיסורא חנייה בקרקע ומפקיען מן המעשרות: ובסוריא – ארס רובה שכבש דוד ואינה קדושה כקדושת הארץ: משפירין להם בתים – ולא גזרינן אטו

(ט) אף במקום שאמרו להשפיר, לא לבית דירה אמרו, מפני שהוא מכניס לתוכו עבודה זרה, שנאמר (דברים ז) ולא תביא תועבה אל ביתך. ובכל מקום לא ישפיר לו את המרחץ, מפני שהיא נקראת על שמו:

עבדא והעובד כוכבים אריסותא דנפשיה קא עבד. אבל מרחץ לאו לאריסותא קא עבדא ואין הכל יודעים שהישראל השכירה לעו"ג ולכך אסור. ובזמן הזה שדרך להוריד ארס למרחץ לשנה. למחלה לשליש ולרביע. כדרך שמורדין לשדות. שרי להשכיר מרחץ לעו"ג ואף על פי שהעו"ג עושה צה מלאכה בשבת

רע"ב – (ט) אף במקום שאמרו להשכיר – לר"מ בסוריא רוקא ולא בא"י ולר' יוסי אפילו בא"י: לא לבית דירה אמרו – אלא להכניס שם תבן ועלים וכיוצא בזה: מפני שהיא נקראת על שמו – והעו"ג מחממה בשבת ויאמרו מרחץ של פלוני יהודי רוחלים צה בשבת ולא דמי לשדה של ישראל שארס עו"ג עושה צה מלאכה בשבת דשדה לאריסות

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

מידע ידעי שהעו"ג חריס צה. וחריסותח. נפשיה קח עזיד:

גמרא – עבודה זרה דף ב' ע"א

משנה לפני אידיהן של עובדי כוכבים: גמרא רב ושמואל חד תני אידיהן, דכתיב כי קרוב יום אידם וחד תני עידיהן דכתיב יתנו עידיהם ויצדקו. דף ד' ע"ב אמר רבי יהושע בן לוי כל מצות שישראל עושין בעולם הזה באות וטורפות אותם לעובדי כוכבים לעולם הבא על פניהם שנאמר ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים נגד העמים לא נאמר אלא לעיני העמים מלמד שבאות וטורפות לעובדי כוכבים על פניהם לעוה"ב ואמר רבי יהושע בן לוי לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שנאמר מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים וגו' והיינו דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב ולבי חלל בקרבי ולא ישראל ראוי לאותו מעשה דכתיב מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים אלא למה עשו לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד ואם חטאו עבד אומרים (לו כלך) [להו לכו] אצל עבד וצריכא דאי אשמועינן יחיד משום דלא מפרסם חטאיה אבל עבד דמפרסם חטאיהו אימא לא ואי אשמועינן עבד משום דנפיש רחמייהו אבל יחיד דלא אלימא זכותיה אימא לא צריכא והיינו דרבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה ואמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל העושה מצוה אחת בעולם הזה מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך וכל העובר עבירה אחת מלפפתו ומוליכתו ליום הדין שנאמר ילפתו ארחות דרכם וגו' ר"א אומר קשורה בו ככלב שנאמר ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה לשכב אצלה בעולם הזה להיות עמה בעוה"ב:

רש"י על הגמרא

נאמר אלמא גבורים ואמיני לצב ציראחס היו: ולאחרו מעשה – דבת שבע: לצי חלל – יצר הרע חלל בקרבי ואין לו כח לשלוט בקרבי: דמפרסם חטאיהו – ואיכא חילול אימא לא ליתקבלו: מלפפתו – מעטפתו לשון מלבוש כמו מלפפין את התינוק בשבת (שבת 97 קכט):

לא עשו ישראל את העגל – כלומר גבורים ושלטיים ציראס היו ולא הי' ראוי להתגבר יצרם עליהן אלא גזירת מלך היתה לשלוט צם כדי ליתן פתחון פה לצעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא חטא שלא יקבלני אומרים לו לא ולמד ממעשה העגל שפירו ונתקבלו בתשובה: מי יתן והיה לצבם זה וגו' – צסיני

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

זוהר – נח דף סא ע"ב

רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. פיון דחמא ליה אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיטא) דקומרא במטון דקולפא ויתיבו. אמר ליה חמוי אפטר דשמעת מאבוך האי דכתיב (איכה ב) עשה יי אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם:

אמר ליה הא אוקמוה חבריא. בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה. אשר צוה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאנון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה. בגין דהאי פורפירא איחי יקרא דיליה ותיקנא דיליה ובזע ליה:

אמר ליה עשה יי אשר זמם. וכי מלפא חטיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי. אמר ליה למלפא דהוה ליה מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר והוה מסתפל ביה ותקין בעינוי. ליומין אתא בריה וארגיזו ליה למלפא, נטל מלפא ההוא מאן יקר ותבר ליה. הדא הוא דכתיב עשה יי אשר זמם:

תא חזי, מן יומא דאתבני בי מקדשא הוה קודשא בריה הוא מסתפל ביה וחביב עליה סגי והוה דחיל עלייהו דישדאל דחטון ויחרב בי מקדשא. וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא הוה לביש ההוא פורפירא. לבתר דגרמו חובין וארגיזו קמי מלפא אתחרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא (ד"א גריס הס ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא) הינו דכתיב עשה יי אשר זמם:

בצע אמרתו וגו' (האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר. והא אתעטרו עטרא לרישא ואילן נאה לפניו. ואיחי מימי קדם ודאי. וכדין עציבו קמיה בבתי בראי ודאי והן (ישעיה לג) אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) ויקרא יי עבאות ביום ההוא וגו') הינו בזמנא דאתחריב בי מקדשא. אבל בזמנא אחרא לית חדוה קמי קודשא בריה הוא פזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואנון דארגיזו קמיה הדא הוא דכתיב, (משלי יא) ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא. חדוה ותושבתתא קמי קודשא בריה הוא:

ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קודשא בריה הוא פד איחו עביד דינא בחייביא. אלא תא חזי, בשעתא דאתעביד דינא בחייביא, חדוון ותושבתון קמיה על דאתאבידו מעלמא. והני מילי פד מטא ההוא זמנא דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו, (ועד דלא אשתלים חובייהו, כמה דאת אמר, (בראשית טו) פי לא שלם עון האמורי עד הנה, פדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבידו:

ואי תימא איחו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא. אלא אנון גרמין בישא לגרמיייהו. דהא קודשא בריה הוא לא עביד בהו דינא עד לא מטא

חק לישראל – פרשת מטות יום ד'

זמנייהו. אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון. ובגין כה עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא. ודא הוא דאבאיש קמיה. ובגין כה אטבע מעראי בימא. ואוביד שנאיהון דישראל בימי יהושפט. וכן בלהו. דהא בגיניהון דישראל אתאבדו בלא זמנא:

אבל כד אשתלים זמנא דאוריף לון ולא תבו. כדן חדוה ותושבתתא קמיה על דאתאבדו מעלמא. בר בזמנא דאתחריב בי מקדשא. דאף על גב דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה. ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק יב'

(ג) אין קורין בתורה בעיבור בפחות מעשרה אנשים גדולים בני חורין ואין קורין פחות מעשרה פסוקים וידבר עולה מן המנין ולא יהיו הקורין פחות משלשה אנשים ואין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקים ולא יקרא הקורא פחות משלשה פסוקים:

(ד) שלשה שקראו עשרה פסוקים שנים קוראין שלשה שלשה ואחד ארבעה ובין שהיה הקורא ארבעה ראשון או אחרון או אמצעי הרי זה משובח:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.